

veda je težko doseči na primer pri Cankarju pri nekaterih njegovih snoblodnih mestih ali na takih mestih, kjer se izliva strast v nežen tok besed, jakost izvirnika.

Jezik prevoda je pravilen. Nekatero napake štejem med tiskovne.

Prepričan sem, da ne napravi ta zbirka na tujega bralca slabega vtiska o naši pripovedni literaturi, predvsem pa, da mu kaže, kakšna je ta naša literatura od dobre in slabe strani, kolikor je možno to pokazati pri skromnem obsegu te knjige.

Dr. Lr.

S m e h v d ž u n g l i. Avtobiografija ameriškega priseljenca. Spisal Louis Adamič. Prevedel dr. Stanko Leben. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani 1933. 416 str.

„Smeh v džungli“ je prva leposlovna knjiga Luisa Adamiča, mladega ameriškega pisatelja slovenskega porekla. Doslej poznamo v slovenskem prevodu le zbirko njegovih socialno-gospodarskih reportaž „Križa v Ameriki“, ki je izšla v prevodu A. Debeljaka v zbirki „Slovenske poti“. Njegovo prvo in doslej najvažnejše delo „Dinamit“, ki je tudi v Ameriki doživelo sijajne kritike, poznamo samo iz hrvaškega prevoda. Adamič ni postal znan kot pisatelj leposlovnih knjig, temveč kot reporter, zgodovinar, kot opazovalec in poročevalec o socialnih razmerah v Ameriki. Tudi ta njegova, avtobiografska knjiga, ki je po vsebini bolj leposlovnega značaja, ima v slogu svojstva reportaže, objektivnega poročanja zunanjih dogodkov, bolj kakor subjektivnega notranjega doživetja. Tudi kadar nam pisatelj pripoveduje o dogodkih, ki so ga očitno zelo pretresli (na primer Blackloke-ova smrt), vidimo to samo po njegovi zunanji reakciji na dogodek — o svojih čustvih pri tem avtor ne piše in se skoraj nikjer ne spušča v psihološka razglabljanja. To je najbrže vpliv ameriške literature, ki vobče ljubi bolj hladen, objektivni slog in je, rekla bi, jako sramežljiva in skopa v izražanju notranjih čustev. L. Adamiča prav gotovo ne moremo več šteti za Slovence; po načinu mišljenja in čustvovanja je Američan, ki ga z domovino vežeta le še spomin na otroška leta in ljubezen do svojcev. Prav zato je tudi pogrešeno in odveč vsako primerjanje Adamiča s slovenskimi pisatelji; kajti naš človek raste v tako popolnoma drugačnih razmerah, da ni mogoče postavljati enega drugemu za vzor. Pa tudi kakšno očitiranje „renegatstva“, premajhne nacionalne zavesti, se mi zdi pogrešno. Adamič je rasel, kakor je po svojem življenju nujno moral rasti. Zato je postal našim problemom tuj in ne kaže preveč slediti njegovi sodbi o nas, pa tudi obsojanje Adamiča z naše strani bi bilo napačno in odveč. Njegovo delo moramo sprejeti, kakršno pač je. Saj je vendarle za nas važno in zanimivo.

„Smeh v džungli“ je za nas zanimiv kot opis življenja v Ameriki, za katero se je zadnji čas zanimanje pri nas zelo oživel, in sicer ne bežen potopis, temveč poročilo človeka, ki je leta in leta v tej deželi živel. Zanimiv tudi zato, ker je avtor slovenskega porekla, ne Američan po rodu, temveč imigrant, ki zato posveča prav za nas (pa tudi za Ameriko) važnim problemom izseljenstva večjo pažnjo in jih pravilneje presoja, kakor bi mogel ali hotel domačin.

Knjiga je razdeljena v pet delov: 1.) Zakaj sem šel v Ameriko. 2.) Zelenci. 3.) Križarska vojna. 4.) Dežela smeha. 5.) Obrazi iz Kalifornije.

V prvem delu opisuje pisatelj svojo mladost v slovenski vasi, nekoliko tudi svojo družino. Najbolj živ lik iz te dobe nam postane njegova mati, žena, „ki ima dar smeha v veliko večji meri, kakor večina ljudi krog nje... Njen smeh

je bil zdrav, naraven, iz dna srca, telo stresujoč ... navadno vesel in dobrovoljen, jasen in naravnost iz srca, časih pa tudi nevesel, brez zvoka dobre volje, iz bolesti porojen in bolest premagujoč ... "Žena, o kateri so pripovedovali po vasi, kako „se je smejala v porodnih bolečinah ob mojem rojstvu“ ... žena, ki je očitno pisatelju posebno pri srcu in ki nam daje novo, posebno sliko slovenske kmetice — to pot ne zgarane in revne, temveč vesele, pogumne in silne. Pisatelj nam pripoveduje o ljudeh, ki so se vračali iz Amerike veseli in bahavi ali pa tudi bolni in polomljeni, in kako so mu vsi ti, tudi na smrt bolni Molek, le vedno bolj vžigali željo, da bi spoznal to čudežno deželo. Mogoče se mu ne bi želja nikoli izpolnila, da ga niso politični dogodki pred vojno vrgli iz rednega tira šolanja. Ko je že zletel iz šole in mu kljub želji staršev jezuitska kuta nikakor ni hotela ugajati, so mu starši dovolili, da se odpravi štirinajstleten na daljno pot.

V drugem delu nam opisuje prva leta v Ameriki, kjer si je služil kruh od začetka v redakciji „Narodnega glasa“, slovenskega dnevnika, ki je izhajal v New Yorku. Mlademu fantu, ki je prišel z namenom, da se stalno naseli v Združenih državah, ne ugaja majhno zanimanje, ki ga priseljenci krog njega kažejo za splošne ameriške dogodke, njihova okrnlost v lastnih interesih se mu zdi ozkosrčna in neumna. Izjava urednika lista: „Kdo bi vedel razložiti vse to! Amerika je blaznica in s tem je vse povedano, vse razloženo!“ pač res ni mogla imponirati ukaželjnemu mladeniču. Zato se loti sam z velikim zanimanjem opazovanja ljudi in dogodkov okrog sebe. Eden prvih vtisov je neskladnost, grdost New Yorka in pogosto pripovedovanje o nasiljih, ropih in umorih, o bojih med delodajalci in delavci. Njegov najboljši znanec te dobe je menda Štefan Radin, mlad slovenski priseljenec, delavec in boksač, pozneje socialist, ki se pa hitro razočara v tem gibanju. Pozneje ga srečamo spet v precej spremenjenih okoliščinah.

Najzanimivejše poglavje tega dela je pač zadnje, kjer opisuje Adamič svoje potovanje po slovenskih kolonijah v državah Pennsylvaniji in Ohio ter govori vobče o slovenskih priseljencih, o težavah, ki jih imajo pri razjasnitvi svoje narodnosti, o njihovem po večini slabem položaju in o vzrokih tega položaja. Eden vzrokov je majhna izobrazba teh ljudi, ki pridejo z malih kmetij in so prisiljeni zgrabiti za vsako še tako slabo plačano delo, ker za boljše niso usposobljeni. Oženjenci imajo navadno veliko otrok in zaslužek kmalu ne zadostuje več. Delovne razmere so neurejene in negotove: „Često so se delavske razmere spremenile kar čez noč; izbruhnile so stavke, sledila so izprtja ...“ Politično žive slovenski priseljenci lastno življenje brez posebnega zanimanja za ameriško politiko. Delijo se v verne in neverne (klerikalce in socialiste), poleg njih pa je množica ravnodušnih, politično neopredeljenih ljudi.

V tretjem delu opisuje Adamič, kako je med vojno, leta 1917., ko je izgubil službo, stopil v ameriško armado, in svoja doživetja med vojno: življenje v taborih, kjer so navajali novince orožju, službi na panamski ožini, grozno doživetje „španske“ epidemije v vojaškem taborišču in naposled kratek pohod v Francijo malo pred koncem vojne. Od ozadja vseh teh mnogih, živo in dobro opisanih dogodkov se dvigata postavi dveh čudaških, zagrenjenih in vendar v bistvu imenitnih mož, s katerima se je Adamič seznanil v tem času svojega življenja: kapitana Blackloke-a in seržanta Koske.

Kapitan Blackloke je mož iz ugledne ameriške družine, ki je na željo svojih sorodnikov stopil v armado, čeprav niti po značaju niti po sposobnostih ne spada tja. V službi je prepotoval pol sveta (med drugim tudi Srbijo in se naučil nekoliko srbsčine), toda ne napreduje nikoli, ker se vedno nekako zameri svojim, navadno po inteligenci nižjim predstojnikom. Tako je postal ta mož velike izobrazbe, čudnega, spačenega humorja in velikih, neizrabljenih sposobnosti, čudak, katerega izborne lastnosti občutijo in cenijo le redki ljudje. Med temi je seržant Koska, po rodu Čeh, „mož z veliko glavo“, ki je pred zasmehovanjem zaradi te telesne hibe zbežal iz stare domovine v Ameriko, kjer konča v armadi in najde nekakšno zadovoljstvo v prijateljstvu s sorodnim Blackloke-om. Tudi on je izobražen in preko mere inteligenten in občutljiv človek, ki prav zaradi te občutljivosti silno trpi. Opis teh dveh spada med najboljše odlomke v knjigi. Blackloke konča na prav dramatičen način: ko spusti v zaklonu na francoski fronti mlad fantič ročno granato na tla, se zažene Blackloke nanjo in s svojo smrtjo reši vse druge. Ta epizoda spada med najboljše v knjigi in kaže pisateljev talent za živahno, pretresljivo opisovanje. — Tudi Koska pade v vojni.

V četrtem delu („Dežela smeha“) se bavi pisatelj s svojimi doživljaji po vojni, ko je bil že „skoro edenindvajsetleten, zelo resen mlad mož, izkušen v poznanju vseh velikih svetovnih in ameriških zadev, dozorel tudi v spoznanju samega sebe in svojega osebnega življenjskega problema.“ Opisuje svoje potovanje preko New Yorka, Washingtona (kjer obišče senat in dobi ob kimajočih, dremajočih in kramljajočih senatorjih „še en intimen pogled v mehanizem ameriške demokracije“) do Chicaga, kjer je prisiljen sprejeti kot preprost, neizkušen delavec vsako delo, ki se mu ponudi. Naslednjo dobo, ki jo je prebil s križarjenjem s trebuhom za kruhom po kopnem in na morju, preide hitro, sklicujoč se na podrobnejši opis teh svojih doživljajev in razmer v „Dinamitu“. Končno prispe v Californio, v Los Angeles. Opisuje srečanje z razbojniki, z zapito, a dobrosrčno prostitutko, ki vidi v njem svojega v vojni padlega bratca, in z oznanjevalci raznih rešilnih verskih sekt. Los Angeles je mesto najrazličnejših čudežnih verskih ločin in mesto upokojencev, starih, zgaranih ljudi, ki pridejo na starost uživati prekrasno podnebje in utisnejo mestu pečat svojega trudnega, starega čudaštva. Posebne vrste svečeniki so „babitti“ — „veliki duhovni Trgovske zbornice, njihova religija so Podnebje in Dobički. To so ljudje, ki vladajo Los Angelesu ... In Los Angeles je Amerika. Džungla ... Tu je ugodna prilika za uspevanje česarkoli, toda le za kratek, skoraj vedno le za zelo kratek čas. Rastline in drevesa nižje in višje vrste cveto le kratkotrajno, potem podležejo kaosu in odmró. Umakniti se morajo novim rastlinam, ki poganjajo odspodaj in tako vedno dalje brez prenehanja. Taka je svoboda v demokraciji. Svoboda džungle! ... Los Angeles je poln čudno divjih in strupenih izrastkov, propadajočih religij in kultov in lažne znanosti in sleparskih kupčijskih polotb, ki so jim neposredni smoter le nagli dobički in so zato obsojene na polom, ki bo potegnil za seboj trume ljudi ... Res džungla ...“ In Los Angeles je Amerika. Zanimivo in simpatično je, da pisatelj kljub temu groznemu spoznanju to džunglo ljubi, čeprav ve za njene grozote in čeprav je odločen, bítí se z njimi. Le mlad, silen človek more ljubiti tak kraj, ker še veruje, da more grozote s svojimi silami premagati, spremeniti, ker veruje v deviško zemljo pod strupenim, davečim zelenjem. V tem se kaže Adamičeva

velika socialna aktivnost, v tem je razlika med njim in raznimi evropskimi pisatelji, katerih spoznanja o Ameriki so podobna njegovim, ki pa zato v starčevski trudnosti odklanjajo Ameriko in vse ameriško.

Že v tretjem delu omenja pisatelj svojega prijatelja Lonieja Burtona. Za časa vojne je bil to mlad idealističen fant, navdušen za vse, kar je lepo in prav na svetu. Bil je eden onih maloštevilnih ljudi, ki so šli v vojno iz prepričanja, da bodo „rešili svet za demokracijo“. Že vojna, še bolj pa osamelost in beda po premirju, ga izučijo. V četrtem delu opiše Adamič svoje ponovno srečanje z njim — brezposelnim in revnim — ter poroča o važnem doživljanju. Med vojno je Lonie Burton rešil francoskega častnika in zato mu podeli francoska vlada vojni križec. Ko izve Burton za svoje odlikovanje, ga sklene prav po ameriško izrabiti: sam opozori časnike na dan in uro odlikovanja in potem med odlikovanjem prav dramatski omedli — slučajno zares, ker ga res zapustijo sile. Tako se mu posreči opozoriti javnost nase in na tovariša in oba dobita službi. Medtem pa, ko se zna Adamič s službo res okoristiti, je stari sanjač Burton pregloboko pogledal socialni krivici v oči. Postane član revolucionarne zveze I. D. S.-ovcev (industrijskih delavcev sveta), pride kmalu za nekaj let v ječo in pogine — požre ga džungla. „Pri osemindvajsetih letih je bil star mož z razdejanim obrazom in polomljenimi rebri; klavrn, upognjen, kakor da ga je — poraženega križarja — ukrivil preogromen tovor.“ Pisatelju pa, ki mu je vsake vrste sentimentalnost tuja, je srečanje z njim le „živ dokaz . . .“, da se posameznik ne sme zaplesti pregloboko v ekonomske in socialne spore in nasprotja ameriškega življenja. Posameznik je prešibak, da bi ga ta nasprotja docela ne omrežila in strla, ne da bi imel od tega kdorkoli kaj prida in koristi . . .“ Za našega človeka se zdi tako praktično presojanje človeške tragedije malo preveč hladnokrvno. Vendar je v tem zdravo jedro, nemara več vredno kakor vse sočutje.

Prav živ in dramatski je tudi opis „umora“ Woodrova Wilsona — velike uspele demonstracije I. D. S.-ovcev za osvoboditev političnih jetnikov o priliki Wilsonovega prihoda v Seattle. Medtem ko po vseh drugih ulicah množice navdušeno ploskajo in pozdravljajo predsednika, se ob petih cestnih razdelkih nabere na tisoče I. D. S.-ovcev v delovni obleki, ki strme molče, mrko predse in se niti ne ganejo, ko se pripelje predsednik mimo. Tako opozore predsednika nase in izsilijo avdienco. Opis demonstracije učinkuje res monumentalno.

(Konec prihodnjič.) — *Olga Grahorjeva.*

Ante Cetineo: Za suncem. Izdanje „Korablje“. Naslovni list Antuna Zuppe. Split 1932. 45 str.

Ta lirika spominja v marsičem na Bonifačiča, saj druží oba avtorja morje, le da je prvi konkretnejši, udržanejši, dočim je Cetineo barvitejši, zgovornejši in osebno neposrednejši. Ta različnost je posledica tesnega sožitja obeh pesnikov z njihovima krajevnima okoljema: kakor je Bonifačičev Krk resen, grenak in trd, tako je Cetineova mediteranska Dalmacija pestra in glasna. — „Za suncem“ je tipična izpoved slovanskega jušnjaka in primorca. Krvna, psihološka povezanost z morjem je os ustvarjanja. Te pesmi govore o brezbrežni gladini, o človeških žrtvah, ki so njena večna terjatev, o bedi, izmozganih starcih, grčavih ribičih, o pokopališčih s cipresami, kamenju; jadrih, vetru, oblakih in solnčni pripeki. Rdeča nit, ki spaja to gradivo v lirski organizem, je neka siina vitalistična potencia; zdi se, da sta v morskem ozonu i življenje i smrt bujnejša,

dá po pravici ali prisiljeno izrabiti za čim ostrejši napad. Z mirno dušo pomakne v ospredje točke, ki bi jih pozitiven kritik omenil mimogrede in z obžalovanjem, da kazijo dobro delo taki nepotrebni madeži; da bi govoril tudi o pozitivnih straneh dela — kaj še ...

Zakaj skuša ob svojih novih prispevkih ustvarjati asociacijo za napačno sodbo o vsem mojem delu, je sedaj jasno. Toda negativnost njegove „kritike“ gre še dalje: molči tudi o dobrih straneh ostalih sodelavcev! In vendar prinašajo njihovi doneski tudi za 5. zvezek toliko novega, pozitivnega in trajnega, da bi se mogel ob tem razpisati vsak pravi zagovornik interesov založnice.

Da dr. Glonar s svojo kritiko ni imel uspeha niti pri založnici niti pri uredniku, me ni presenetilo, a ne bom tajil, da me veseli. Gotovo bi bilo škoda časa, če bi hotel človek ob vsaki njegovi kritiki izgubljeni dragocene ure, a semtertje je potrebno, pomeriti njegove očitke ob njegovem delu, naivnežem poklicati v spomin njegov pristni obraz in jih opozoriti, da utegnejo biti njegove negativne kritike, zlasti če jih piše iz jeze, nekaj, kar odpihneš kakor — dim.

V Ljubljani, na god sv. Miklavža 1933.

F. Kidrič.

KNJIŽEVNA POROČILA

Smeh v džungli. Avtobiografija ameriškega priseljenca. Spisal Louis Adamič. Prevedel dr. Stanko Leben. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani. 1933. 416 str. (Konec.)

V zadnjem poglavju tega dela se vrne pisatelj k samemu sebi, k svojemu bližjemu spoznanju z ameriško literaturo ter piše, kako se sam obrne spet k žurnalizmu in pisateljstvu.

Že v vsej knjigi ima Adamič poleg opisov lastnih doživetij tudi slike ljudi, s katerimi je prišel v stik. Zadnji del pa je posvetil posebno tem svojim znanecem rojakom, kolikor se mu menda zde posebno značilni za ameriško življenje. Prvi je Lenard Podgornik, tipičen slovenski izseljenec, ki si v Ameriki služi kruh kot priden delavec, se oženi in ima kup otrok, ki ga pa po kratkotrajnem uspehu zadene vrsta nesreč in naposled doživi prav posebno spoznanje: da je garanje odveč in neumno, da je življenje — doživetje vsega lepega, globokega in umnega — dosti bolj važno od denarja — in tudi živi temu primerno. Seveda ga to odtuji rodbini in nazadnje odide v Mehiko, sam, v novo življenje. Njegovo nasprotje je zmožna, energična žena Neža, ki potem sama preživlja otroke in obogati na razne, ne vedno poštene načine.

Druga je „priseljenka“ Mila Tanasićeva, ki je živela tipično težko življenje naših priseljenk v Ameriki: doživela je vrsto srečnih in nesrečnih zakonov in izgubljala može drugega za drugim, jim rodila kopico otrok, ki so tudi skoraj vsi pomrli in ki slednjič umre zgarana in izžeta, do zadnjega pri delu, v pisateljevem stanovanju.

Tretji je Štefan Radin, s katerim se pisatelj v Californiji ponovno sreča. Radin je sicer doseljenec, toda popolnoma amerikaniziran. Najprej je tudi on preprost delavec, pri tem znan šaljivec in boksač. Potem postane za nekaj časa navdušen socialist, toda po prvem neuspehu se „razočara“ v gibanju in ga zapusti. Med vojno gre k vojakom. Pozitivni uspeh te dobe je zanj uspeh v igranju in spoznanje, da je denar vse na svetu. Radin postane špekulant in tihotapec alkohola. „Analiza“ salonske psihologinje ga napoti v Hollywood, kjer

misli izrabiti svojo skrbno gojeno podobnost z Napoleonom in postati slaven filmski igralec. To se mu sicer ne posreči, tem bolj uspešen pa je pri tihotapljenju alkohola. Kot bogataš se smrtno ponesreči na motornem čolnu.

To je zadnji izmed mnogih zanimivih tipov, ki nam jih Adamič predstavi v svoji knjigi. Konča s kratkim pregledom svoje sodbe o Ameriki. Še enkrat pove svoje prepričanje, da je Amerika neugoden kraj za povprečnega malega kmeta iz balkanskih ali vzhodnih evropskih držav. Ti ljudje, katerih predstavnica je Tanasićeva, so za Ameriko le „gnoj“. Drugi, redkejši, tip izseljenca je Štefan Radin, ki se popolnoma amerikanizira. „Štefan mi je bil živa podoba vse ameriške ideje uspeha; ideje, ki sili, vabi in goni milijone domačinov in tujcev k velikim gmotnim uspehom zaradi teh uspehov; a vsi ti v uspeh usmerjeni moški in ženske, ki so iz večine nezmožni modrega ravnanja s premoženjem ali z oblastjo, so kot posamezniki in kot razred prej ali slej obsojeni v isto usodo, ki je, v prisposodbi povedano, doletela Štefana Radina: strmoglavili bodo v temino.“ Tretji tip, res povsem nenavaden za „Hunkieja“ in za Američana, je Lenard Podgornik, ki je pisatelju po njegovi izpovedi najljubši: mož, ki je bil nekaj časa „gnoj“ za Ameriko, potem pa spoznal lepšo modrost življenja in se po njej ravnal, uprl se „sirovemu, uničujočemu, slabo urejenemu mehanizmu ameriškega življenja“.

Videti je, da je pisatelj izbral opis prav teh ljudi predvsem zato, ker mu predstavljajo Ameriko: „slučaj, nasilje in nezgoda so gospodovali v njihovem življenju“. „Vse življenje v ti ‚svobodni‘, demokratični, individualistični državi je bilo slepo, nasilno, slučajnostno.“ V teh besedah nam pisatelj tudi še enkrat na kratko pove svoje mnenje o Ameriki: o džungli in kaosu, deželi slučajja, težkega dela in nepričakovanih, brezdelnih dobičkov, trenutnih uspehov in naglih padcev, ogromnih socialnih krivic, nepopisne bede in neizmernih bogastev. In kljub vsemu pisatelj ljubi to deželo. Njemu je uspelo, po lastnih besedah, da se ni dal niti porabiti za „gnoj“ džungli niti ni pognal v njej korenin. Ostal je nad njo, da jo opazuje, da se ji smeje in preiščuje o njej. V vsem tem kaosu vendar vidi možnost lepše bodočnosti: „Včasih se mi zdi, da Amerika s svojim mrzličnim delovanjem, z napačnim pojmovanjem vrednot in z nezadovoljstvom, ki sledi iz vsega tega, obljublja vendar še nekaj velikega; morda je ta obljuba, ki jo vidim zakrito v sedanjem ameriškem življenju, varljiva, vendar zajema in vnema človeku domišljijo, da začenja misliti in čutiti še sam po ritmu prostranega, raznolikega, boleznega, prekipevajočega, tragi-komičnega (to je komičnega z emfazo) življenja te dežele.“

Do tu je knjiga napisana leta 1928., ko je trajala še Coolidgeva prosperiteta. V epilogu, napisanem leta 1931., po začetku sedanje krize, je pisatelj svoje mnenje o Ameriki nekoliko izpremenil. Amerika je po polomu bolj ko kdaj džungla in kaos, toda: „Leta 1929. pa je ta džungla pregrozna, prepolna strahot in zajedalstva, da bi se človek zabaval v nji in se ji smejal.“ Vendar misli, da bo nemara prav ta silni pretres „udarec na glavo“, ki bo streznil ameriško prebivalstvo, ga zbudil iz individualistične gonje za osebnim uspehom k iskanju splošne, resnične rešitve vseh njegovih težkih problemov.

Vsa ta knjiga o Ameriki je za evropskega človeka silno zanimiva. Amerika je gmotno in tudi kulturno (nekateri bi rekli „nekulturno“, pa to je isto) prevelika sila, prevelikega pomena za ostali svet, da bi smeli iti nemarno preko nje. Zato je vsaka knjiga, ki nam pošteno in izkušeno riše ameriško življenje,

zelo važna za nas. „Smeh v džungli“ je taka knjiga, pisana je pošteno, dobro in — zabavno. Časih nemara preameriško površna v svojih sodbah — tako bi se zdelo vsaj evropskemu človeku. Našemu človeku bi nemara že pred polomom bila ta džungla pregrozna za smeh. Z druge strani pa je prav ta optimistična „površnost“ nemara najboljša stran ameriškega človeka, ki je v svojem bistvu predvsem še mlad, kakor je Amerika mlada dežela.

Knjiga kaže s svojo umetniško vrednostjo, s svojo izbiro snovi in obdelavo dogodkov veliko človeško zrelost pisatelja.

Prevod dr. Stanka Lebna je vobče prav dober; posebno v prvem delu, ki se dogaja v Sloveniji, se čita časih kakor original. V drugih delih je bilo prevajalčevo delo težko, ker nam pogosto manjka primerne izraza za tako tuje ameriške ustanove in pojme, ali kjer dobesedni prevod ne bi povedal istega, kar ameriški original. Ponekod se je zgodila tudi pomota pri prevajanju. Napačen je na primer prevod „meščan“ za „citizen“. „Citizen“ pomeni slovensko „državljan“, ne „meščan“ (str. 7.). Tudi ni pravilno „Ludlow pokolj“, temveč „ludlowski pokolj“, ker je Ludlow kraj, ne oseba (str. 94.); „working conditions“ je treba prevesti „delovne razmere“, ne „delavske razmere“ (str. 120.); „leave alone“ pomeni „pustiti pri miru“, ne „pustiti samega“ (str. 259.); „a real book“ ne bi prevedla „resnična knjiga“, temveč „prava knjiga“ (str. 94.). Namesto „krastavo mesto falotov“ bi menda kazalo reči „garjavo mesto“; „falotov“ je pridatek, ki ga v originalu ni in se mi zdi nepotreben (str. 264.). Sploh je prevajalec časih prevedel angleško besedo z dvema slovenskima, tudi tam, kjer to za jasnost ni bilo potrebno. Na primer na str. 296. truth — pravilnost in stvarnost; stvarnost bi zadostovalo. V istem stavku pa je izostal prevod besede „grand“ (a grand dream je prevedeno s „sanje“ namesto „sijajne sanje“; nemara je beseda po tiskovni pomoti izpadla?). Na str. 107. pa je izpadel cel stavek. Tudi prevod za „parlor pink“ (nekako „salonska komunistka“) je izostal (str. 325.). Neroden je prevod „star in starikav“ za „old — old“, reklo bi se „star — zelo star“ (str. 316.). „Gentleman“ bi bilo bolje prevesti z „gospodje“. Oblika gentlemani je vsekako napačna; ako nemara avtor ni želel prevoda nagovora, bi bilo treba pustiti angleško obliko „gentlemen“ (str. 316.). Za „jokeljni“ imamo slovensko besedo „kmetavzi“, itd.

Prevajalcu so se vrinili tudi nekateri nemčizmi, kakor: očitno namesto očitno (str. 250.); izkuh (Auskoch) za lunch-room — zajtrkovalnica (str. 257.); enostavno za kratkomalo (str. 369.); izvrženi stroji za zavrženi ali obrabljeni (str. 122.); izstaviti listine (ausstellen) za izdati listine (str. 140.); izlagati ladje za razkladati ali raztovoriti (str. 192.), in nekateri srbizmi, kakor: predomisli za premislil (str. 36.); ranije za prej (str. 84.); radoznanost za radovednost (str. 92.); pešice za peš (str. 287.), itd. Slovensko ni pravilno: pogledan kot celota (gledan kot celota); izomikani za omikani; izbega za zbega, razdelan za zdelan, razpogledam za razgledam, Štefan *od* angleščine ni znal drugega ... itd. Glede pisave bi bilo pripomniti, da bi se morale tujke logično pisati ali kot tujke ali pa transskribirati po slovensko, ne pa pisati na primer West Virginia, Ohio in pa Pensilvanija, Kalifornija. Nerodna je tudi pisava cafe-terija — tako bo vsakdo bral c za c, ne pa za k.

Kakor rečeno je bilo prevajalčevo delo težko in ga je vobče dobro rešil. Knjiga je gotovo lep dodatek naši prevodni knjižnici ter jo bodo ljudje radi in z zanimanjem čitali.

Olga Grahorjeva.